

DISKUSE

PŘEKLÁDAT — NEPŘEKLÁDAT?

Na moji výzvu k diskusi, má-li se překládat z češtiny do slovenštiny a naopak, kterou jsem uveřejnil s titulem shora uvedeným v tomto časopise (I. roč., řady jazykovědné č. 1, str. 179—181), ozval se veřejně, pokud vím, toliko Al. Jedlička v Naší řeči (XXXVI, 300), Zdůrazňuje především, že se theoreticky nelze stavět proti překládům z jednoho národního jazyka do druhého. Pripomíná však, že je třeba uvážit blízkost obou jazyků a společné soužití obou bratrských národů v jednom státě, a vyvozuje z toho závěr, že je nutno úsilí o vzájemné poznávání podporovat i jazykově. S autorovými názory se plně srovnávám. Souhlasím zcela též s Jedličkovým požadavkem, aby překlady ze slovenštiny do češtiny a z češtiny do slovenštiny byly co nejhodnotnější, neboť překlad Hečkovy Drevené dediny nebyl zrovna zdařilý. Také v soukromých rozhovorech jsem zjistil, že se většina diskutujících klonila k mým vývodům o překládání. Jednotni byli zejména v tom, že by články v odborných časopisech a revuích měly být vždy otiskovány v původním znění, nikoli v překladech.

V praxi naproti tomu překládání se víc a více šíří. Znovu a znovu se dovidáme, že zase to neb ono dílo bylo již přeloženo (před nedávnem na př. román Pujmanové Lidé na křižovatce s názvem Ľudia na křižovatke) nebo že se překládá a vyjde co nejdříve. Podobně v českých a slovenských novinách i revuích se objevuje nepřeložená stat jenom zřídka a je pak toliko svědectvím toho, že výjimka potvrzuje pravidlo. Mnozí se hlasy těch, kteří nejen toto překládání schvalují a rozmanitým způsobem odůvodňují, nýbrž volají důrazně po tom, aby se překládalo ještě více než dosud (tak např. v anketě o Hečkově Drevené dedině). Příznačná je pro dnešní poměry v této oblasti připomínka redakce brněnského časopisu Host do domu v 3. čísle I. ročníku. Otiskli tam totiž v slovenštině s názvem Románový obraz cigánského života posudek Karola Rosenbauma a doprovodili jej žádostí k čtenářům, aby se vyjádřili o tom, zda pro větší srozumitelnost nemají být napříště slovenské kritické stati překládány do češtiny. Jsem opravdu zvědav, jak čtenáři odpovědí. Podle mého soudu nejsou ve vzpomenuté stati výrazy, které by pochopení smyslu nějak ztěžovaly. Nabízí se zde hned otázka, zda by se měly zčešťovati i verše slovenských příspěvatelů (v I. čísle je na př. Lajčiakova báseň V rumunskom poli), které by mohly snad někdy způsobiti čtenáři větší potíže nežli jazyk v posudcích. Za takových okolností nevím, opravdu nevím, zda se můj hlas o překládání a nepřekládání nepodobá hlasu volajícímu na poušti, ale opakují důrazně, že by se v překládání nemělo zacházeti do zámezí, že by se v něm měla zachovávat rozumná míra, neboť podle mého přesvědčení pro tento postup mluví velmi vážně důvody, jež jsem uvedl již v prvním svém diskusním příspěvku.

Budíž mi dovolu, abych na okraj této diskuse pověděl několik trpkých slov o překladatelské praxi slovenských hlasatelů (i hlasatelek) v pražském rozhlase. Je opravdu skoro až s podivem, že se neozvaly dosud veřejně hlasy proti tomu. Pokládám totiž za nesprávné a nepřipustné, aby se překládaly do slovenštiny české názvy uměleckých děl (básní, románů, hudebních skladeb a p.). Proč hlásit na př. Malostránske poviedky, Predaná nevesta, Tajomstvo, ba dokonce Branibori v Česku). Lze mít, trvám, námitky i proti měnění českých křestních jmen. Nemělo by se tedy vyslovovati Ján, Karol, nýbrž Jan, Karel a p. Při nejmenším je sporné, smějí-li slovenští hlasatelé ve vlastních českých jménech koncové *v* vyslovovati po slovensku *y*, nikoli *f*, na př. Václav, Stanislav proti obvyklému Václaf, Stanislaf a p. Místní jména vyslovují slovenští hlasatelé celkem správně podle úředního znění (Mělník, Olomouc, Přerov a p.) ale jednou jsem přece uslyšel hlášení, že se něco dalo v Karlových Kúpelech m. v Karlových Varech. Představme si ten nežádoucí zmatek, kdyby si čeští hlasatelé vedli podobně, kdyby chtěli slovenská vlastní jména zčešťovat, na př. Helena Šoltesová m. Elena, Lajčák m. Lajčiak, Hviezdoslavova Žena hajného m. Hájnikova žena a p. Smím-li se opírat o vlastní zkušenosti, mohu říci, že jsem na štěstí něco podobného neslyšel. I tuto věc předkládám k diskusi, protože také zde běží o problém vážný. Doufám, že by tu při trochu dobré vůli mohla být zjednána náprava.

Al. Gregor